

Het stamwoord/werkwoord קָרָא / QáRáA met de betekenis

roepen

Het bereik van het Hebreeuwse woord¹.

Het werkwoord komt vele malen voor in het OT. Er zijn maar enkele derivata en die komen naar verhouding veel minder vaak voor.

Het werkwoord

wordt verreweg het meest in de Qal gebruikt, daarnaast in de Niphal en in de Pual.

De Qal.

Als eerste betekenis vermelden alle lexica ‘roepen’. Iemand roepen krijgt in het Hebreeuws het voorzetsel לְ / Le mee; eigenlijk dus ‘om iemand roepen’. Ook het voorzetsel אֶל / AèL wordt gebruikt, b.v. Deut.4:7 naar JHWH roepen. Soms komen beide voorzetsels voor b.v. in Deut.20:10: קָרָא לְשָׁלוֹם אֶל-עִיר / QáRáA LeSháLóWM AèL~”ieJR: roepen om/tot vrede naar een stad. Ook het voorzetsel בְּ / Be wordt gebruikt b.v. in קָרָא בְּשֵׁם יְהוָה / QáRáA BeSHéM JHWH: hij roept bij de naam (van) JHWH (Gen.1:26). En in Deut.17:19 lezen we hoe de koning al de dagen van zijn leven zal קָרָא בּוֹ / QáRáA BóW: roepen daarin (n.l. de Torah²), maar hier dient het voorzetsel Be instrumenteel verstaan te worden en door ‘met (behulp van) vertaald te worden. In dezelfde constructie wordt ook het voorzetsel עַל / “àL gebruikt: op zijn naam roepen (Deut.3:14). Het werkwoord kan beide voorzetsels bij zich hebben, b.v. in Ps.49:12: Zij roepen bij hun namen optegen de aardgebieden (de aardgebieden op).

Wat geroepen wordt staat in de accusativus en volgt zonder introductie op het werkwoord.

B.v. קָרָא שֵׁם לְ / QáRáA ShéM Le: hij roept een naam voor

Behalve de naam kunnen (uit-)geroepen worden: de vrede, het jaar en de dag, de honger, het zwaard, de gemeenschap(-sordening), de Torah(Deut.31:11); maar ook een קְרִיאָה / QeRieJAáH een ‘roep’, zoals in Jona 3:2, en een סֵפֶר / SéPhèR (lett. ‘boekstaving’, meestal met ‘brief vertaald; het werkwoord hier met lezen vertalen, laat niet horen, dat dit lezen naar de toenmalige gewoonte hardop geschiedde.

De niphal.

Deze wordt algemeen passief vertaald: ‘geroepen worden’ De meeste objecten bij de Qal kunnen hier subjecten zijn. Een bijzondere zegswijze is: יִקְרָא לְ / JiQQáRéA Le. voor de eerste keer staat deze in Gen.2:23: (eigen vertaling) “Tot deze wordt geroepen vrouwmenselijke”³. De SV vertaalt: men zal ze mannin noemen. Zo vertalen de meesten. Baader vertaalt: zu dieser wird gerufen Mannin. Buber: Die sei gerufen Ischa, Weib. Het werkwoord hier met ‘genoemd worden’ of ‘heten’ vertalen maakt de hedendaagse lezer niet of onvoldoende opmerkzaam, dat het altijd gaat om een hardop, luid laten horen.

Jes.56:7 eindigt in het Hebreeuws aldus: יִקְרָא לְכָל-עַמִּים / Ki

BàJT~TePhiLLáH JiQQáRéA LeKál~”àMMieJM: (eigen vertaling) Ja het-huis-mijner: huis-van~tussenkomst (is ‘t) wordt-geroepen tot-de-alafheid⁴-van~de-volksgemeenschappen. De constructie is dezelfde als in Gen.2:23. Maar BàJT~TePhiLLáH is hier niet de roepnaam

1. De lexica vermelden nog een tweede homoniem werkwoord, maar vermelden erbij dat het een nevenvorm is van קָרָה / QáRáH, dat algemeen met ‘treffen’ wordt vertaald. We bespreken dit hominiem bij dit werkwoord.

2. In vs 18 staat die als volgt aangeduid: מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל-סֵפֶר / MiShéNéH HàTóWRáH HàZóAT “àL~SéPhèR: het anderdeel(duplicaat) van deze Torah op een staafboek. Hier heeft het woord Mishnah de betekenis, waarmee het in het latere Jodendom zo bekend is geworden.

3. Deze vertaling van het Hebreeuwse אִישׁ / AieJSh wordt besproken onder “mens(-elijk)”.

4. Deze vertaling van het Hebreeuwse כָּל / Kál wordt besproken onder “al-afheid”.

van de volken; tot het huis van JHWH wordt ook niet geroepen huis-van-tussenkomst voor alle-volken: die betekenis wordt gesuggereerd wanneer het werkwoord met ‘noemen’ wordt vertaald, zoals de SV doet en vele anderen⁵. ‘Tot-alle-de-volksgemeenschappen’ behoort bij ‘roepen’.

In Gen.17:5 lezen we: (eigen vertaling) En-niet is-aan-’t-geroepen-worden nogmalig en-wel~de-naam-jouwer AàB°RáM; en-geschiedt de-naam-jouwer AàB°RáHáM.

Ook in de niphalaal wordt het werkwoord geconstrueerd met het voorzetsel על / “àL.

In Jes.4:1 lezen we: (eigen vertaling)slechts zij(is)aan’t geroepen worden jouw naam op ons. In Gen.48:6 staat hetzelfde voorzetsel bij de naam: op de naam van hun broeders zijn zij aan’t geroepen worden in hun eigendom.

In Jes.48:2 wordt het werkwoord met het voorzetsel מן / MiN construeerd: Ja vandaan van de stad van het geheiligde worden zij geroepen⁶.

De **Pual** geldt als de eigenlijke passieve vorm van de Qal. De vraag is of de betekenis ervan nog verschilt van die van de iphalaal. Deze vorm komt niet zo vaak voor. We nemen hier de plaatsen in Jes.48 op:

Jes.48:8: en afvallige vanaf de buik wordt geroepen tot jou.

Jes.48:12: Hoor naar mij Jakob en Israël mijn geroepen wordende, Ik (ben het Ik de eerste, waarlijk Ik de westenlate).

De afgeleide zelfstandige naamwoorden:

1. קָרָא / QoRéA: Het komt alleen voor in I Sam.26:20 in Jer.17:11 en wordt daar meestal met *veldhoen*⁷ vertaald.

2. קָרְיָא / QáRieJA komt drie keer in de meervoudsvorm voor in Numeri:1:16; 16:2 en 26:9.

De eerste en de laatste tekst gaan over de telling en de tweede telling van de israelieten in de woestijn. Die telling geschiedt met behulp van de mannen die hoofd zijn van de twaalf stammen. Zij worden dan de *geroepenen* van de ‘ordegemeenschap’⁸ genoemd, de ‘vorsten’⁹ der stamstaven hunner vaders.

In Num.16:2 worden deze geroepenen genoemd bij de groep die onder Korach, Datnan en Abirach tegen Momes rebelleren.

3. קָרְיָהּ / QeRieJAáH komt alleen voor in Jona 3:2 en is daar als object verbonden met het werkwoord, waardoor een typisch Hebreeuwse constructie ontstaat: een roep (of een uit/op-roep; of met een geroep) roepen¹⁰.

4. מְקַרְא / MiQ°RáA. Dit woord verschilt verschillende keren voor in Exodus, Leviticus en Numeri. En verder alleen in Jes.1:13; 4:5 en Neh.8:8. De Statenvertaling vertaalt vaak met ‘samenroeping’, maar ook met ‘vergadering’, waardoor de samenhang met het werkwoord niet meer hoorbaar is. Het wordt vaak gebruikt de samenroeping, die op de feestdagen dient plaats te vinden (Lev.23). ‘Samenroeping’ dient dan ook de betekenis te hebben van ‘het samengeroepen zijn’, dat geldt ook Jes.4:5. Het woord zou in Neh.8;9 (Hebr.8) de betekenis

5. NBG: heten; Koster: genoemd worden; ML heizen; JKV: ...shall be called ‘an house of prayer for all people’; zowel Buber als Baader voorkomen deze minder correcte interpretatie.

6. Koster beschouwt “vandaan van de stad van yet geheiligde” als geheel als de aanduiding van wat er over het huis van Jakob (vs) geroepen wordt. Dan zou het dit voorzetsel juist niet met het werkwoord verbonden zijn; een mogelijkheid die te overwegen valt.

7. Koster: patrijs. Baader: Rebhuhn, met de kanttekening ‘Rufer’.

8. Hebreeuws עֲדָה / “éDàH, die de bespreking van dit hebreeuwse woord bij ‘(ver-)ordenen’.

9. Hebreeuws: נְשִׂיא / NàSieJA: ‘hoogheendragenden’, zie de bespreking over ‘hoogheendragen’.

10. Vgl de uit de Statenvertaling bekende zegswijze: zij vreesden (met) grote vreze. Juist dit voorbeeld maakt het twijfelachtig of het hier wel om een object gaat in de gebruikelijke zin van het woord. Vandaar de toevoeging ‘met’ in de Statenvertaling. Wanneer deze laatste zegswijze de betekenis heeft ‘zij vreesden zeer’, dan moet deze zegswijze in Jona zoiets betekenen als “roep luid”.

van ‘uitroeping’ kunnen hebben.

Verantwoording van onze vertaling

Er is geen reden om naar een ander Nederlands te zoeken dan ‘roepen’. Er is wel alle reden om dit woord ‘roepen’ in alle werkwoordsvormen en zelfstandige naamwoorden te laten doorklinken. Want het gaat overal om iets dat luid klinkt en voor velen hoorbaar is.

Gevolgen voor betekenis en taalgebruik.

In het Hebreeuwse woord overheerst om zo te zeggen het geluid, het met stem en mond hoorbaar maken. Het is een woord in taal, als woord, ook in zijn geschreven vorm realiseert wat in het beroemde schilderij van de Deens Schilder Munk “de schreeuw” in vormen en kleuren is gerealiseerd. Het gebruik in absolute zin is de basis. Wat er wordt geroepen is secundair: iemands naam of een bericht. Het Nederlandse ‘noemen’ dienen we hier te vermijden. Iemands naam wordt geroepen. “Geroepen wordt tot haar “vrouw(menselijke)” moet niet vertaald worden met: “zij heet vrouw”. In bijbelse taal wordt de naam verbonden met roepen en dat betekent dat het hardop uitspreken van iemands naam ook zo iemand roepen inhoudt. Het hardop uitspreken van de naam JHWH betekent altijd Hem onmiddellijk erbij roepen. Je kunt niet meer over iemand praten en zeker niet over die-JHWH-van-Israel, zonder dat zo iemand, deze Enkel-ene erbij is en het hoort. Wij herkennen deze functie van het woord roepen als we tot iemand zeggen: Je wordt geroepen, want daarmee bedoelen we: je moet komen, je moet je melden en antwoorden.

Wanneer wij geneigd zijn lezen en voorlezen te vertalen, staat er uitroepen. Teksten worden (uit-)geroepen en niet gelezen, zeker niet stil gelezen. In de bijbelse teksten komt ons begrip ‘lezen’ niet voor.

Gevolgen voor de theologie

De vorige passage maakt al duidelijk, dat er gevolgen zijn, allereerst voor de omgang met die-JHWH-van-Israël. Met het roepen van de Naam, b.v. in een gebed of in een lied, staan we oog in oog met Hem of tenminste op gehoorsbereik.

Wie zich geroepen weet, die staat op om te antwoorden. De namen van de gestorvenen worden in Israël geroepen (Gen.48:16) en daarmee in de gemeenschap der levenden present gesteld. Zo worden die namen bewaard, ook in de huidige Joodse gemeenschappen. Zo staan de namen van de gestorvenen in de Shoah op het monument Yashem in Jeruzalem, maar ook in synagoges en begraafplaatsen in tal van plaatsen in Europa.

Het werkwoord brengt ons bij de grote roepingsvreehaken in de bijbel: Abraham, Mozes, Samuël, Jesaja, Jeremia etc. Ze nemen een centrale plaats in in de theologie van het OT, maar ook in die van het NT. Johannes de Doper, Jezus zelf. Maar Jezus roept ook: zijn discipelen, Paulus. En uit dit geroepen worden van mensen tot bijzondere opdrachten blijkt het herderschap van de Drie-ene.